

Nieuwjaarstoespraak Robert Crince le Roy, algemeen deken NOvA

Den Haag, 19 januari 2023

Het is mij een groot genoegen u allen welkom te heten bij deze nieuwjaarsreceptie van de Nederlandse orde van advocaten. Het is goed om te zien dat hier vanmiddag, naast advocaten die op enigerlei wijze actief zijn in ordeverband, ook vertegenwoordigers aanwezig zijn van diverse andere actoren in de rechtspleging, de juridische dienstverlening en het ministerie van Justitie en Veiligheid. En natuurlijk ook de (bureau)medewerkers van de landelijke en lokale orden.

Een nieuwjaarsreceptie die voor velen, en ook voor mij, weer even wennen is na twee jaren van sociale onthouding, waarin de opening van het nieuwe jaar niet officieel, of alleen digitaal op afstand kon plaatsvinden. Goed om elkaar nu zo te zien!

Bijzonder is ook dat de nieuwjaarsreceptie hier in de Monarch is georganiseerd. Sinds begin 2021 het huis én kloppende hart van de NOvA. Van en voor alle advocaten.

Sinds de start van dit nieuwe jaar zijn dat exact 18.217 advocaten. Zij vormen samen de balie. Advocaten die zich dag in dag uit sterk maken voor een goede rechtsbedeling aan rechtzoekenden in de rechtsstaat Nederland, waarvan de *rule of law* de basis is.

In dit verband ben ik verheugd de grote onderlinge solidariteit en verbondenheid van advocaten te mogen ervaren. En het bewustzijn van het belang waar wij allen voor staan, namelijk een onafhankelijke advocatuur in het belang van de rechtzoekenden.

Afgelopen november was er, tijdens de jaarlijkse conferentie van de International Bar Association in Miami, een seminar met het verontrustende thema '*Is the rule of law dead?*'. Dit mede naar aanleiding van de verwikkelingen rondom de Amerikaanse presidentsverkiezingen, uitmondend in de bestorming van het Capitool op 6 januari 2021. De heftige naweeën daarvan zijn nog steeds voelbaar.

Anders dan in de Verenigde Staten of recent Brazilië zijn er in Nederland geen exogene ontwikkelingen die de *rule of law* eroderen. Dat wil niet zeggen dat de *rule of law* in ons land

zonder meer onaantastbaar is. Dat blijkt ook in Europa, als we bijvoorbeeld kijken naar de gevolgen van de oorlog in Oekraïne of naar ontwikkelingen in Polen of Hongarije.

Cruciaal voor het functioneren van de *rule of law* binnen onze rechtsstaat is een onafhankelijke advocatuur. Zonder enige vorm van staatsinvloed.

Ten behoeve van zijn cliënt beschikt de advocaat over een geheimhoudingsplicht en een verschoningsrecht. De bijzondere positie van de advocaat en de daarmee verbonden privileges staan niet op zichzelf. Deze zijn verbonden met het belang van een goede rechtsbedeling. En aan de advocaat toegekend om de rechtsbescherming van zijn cliënt te waarborgen en hem goed te kunnen bijstaan.

Toegang tot het recht en een goede rechtsbedeling zijn pilaren onder onze rechtsstaat. Daardoor is het voor ieder individu in Nederland mogelijk om op te komen voor zijn of haar recht. Ongeacht zijn of haar (financiële) positie in de maatschappij. Juist ook jegens de overheid, tegen wie advocaten namens hun cliënten, onafhankelijk moeten kunnen optreden.

Een ongelimiteerde toegang tot het recht is een groot goed, wat voor mij persoonlijk een van de belangrijkste redenen is geweest om algemeen deken te willen worden. Hier sta ik voor, staat de NOvA voor, en staat elke advocaat voor!

In mijn eerste jaar als algemeen deken heb ik hierover met veel betrokkenen gesprekken kunnen voeren. Gesprekken die mij niet alleen verrijkten met nieuwe, nuttige en soms verrassende inzichten, maar vooral hoop hebben gegeven de toegang tot het recht voor niet-zelfredzame mensen te blijven garanderen.

Advocaten leveren een bijzondere en belangrijke bijdrage aan het in stand houden van de rechtsstaat. Zij kunnen dit alleen goed verrichten als de kernwaarden van de advocatuur ten volle kunnen worden uitgeoefend. Voor advocaten vanzelfsprekende beginselen als partijdigheid en geheimhouding, in het belang van de rechtzoekende, staan echter onder druk.

De NOvA maakt zich namens de balie waar nodig sterk voor het in stand houden van deze kernwaarden en bijbehorende privileges. Juist gelet op het belang daarvan voor het goed functioneren van de advocatuur en daarmee ook voor de rechtsstaat.

In dit licht neem ik ook zorgelijke ontwikkelingen waar. Zo neemt de afgelopen jaren de aanwas van nieuwe advocaten in de sociale advocatuur af. Deze ontwikkeling vormt op termijn een bedreiging voor de toegang tot het recht. Wat als er niet genoeg advocaten meer zijn om minder draagkrachtige en zelfredzame rechtzoekenden in rechte bij te staan? Het is bewonderenswaardig te zien hoe, desondanks, velen de sociale advocatuur blijven uitoefenen en zich onverminderd blijven inzetten voor de kwetsbaren in de samenleving.

Daarnaast kunnen advocaten helaas niet altijd hun werk veilig en onbelemmerd meer uitoefenen. De helft van hen heeft het afgelopen jaar met geweld, bedreiging of andere agressie te maken gehad. De NOvA blijft zich op allerlei mogelijke manieren inspannen om de veiligheid en de weerbaarheid van de advocatuur te vergroten.

Tegen de maatschappelijke tendens om advocatuurlijke privileges zoals het beroepsgeheim en het verschoningsrecht in te perken, zal de NOvA zich altijd teweer blijven stellen. Dit gezien het grote belang van deze privileges voor de rechtsstaat.

Zo zou de wetgever zich niet door enkele (ernstige) incidenten mogen laten verleiden tot het inperken van het vrij en vertrouwelijk verkeer tussen advocaten en hun cliënten, en andere belangrijke (verdedigings-)rechten. Een incident mag niet leiden tot een inperking voor een ieder.

Daarmee komen we aan bij een al even cruciaal punt voor een gezonde rechtsstaat: een onafhankelijke advocatenorde. Een advocatenorde die – ik kan het niet genoeg benadrukken: in het belang van een goede rechtsbedeling – een behoorlijke uitoefening van de praktijk door advocaten bevordert. Onder andere door het beroep van advocaat te reguleren en de kwaliteit van de advocatuur te bewaken.

Dat doet de NOvA niet als belangenbehartigende lobbyclub ter meerdere eer en glorie van advocaten en hun portemonnee, maar als een in de wet verankerde publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Een organisatie die haar regelgevende bevoegdheden juist inzet opdat een ieder binnen de Nederlandse rechtsstaat vrije toegang heeft tot een advocaat. En dat een ieder erop kan vertrouwen dat wat wordt besproken met de advocaat altijd vertrouwelijk is en blijft.

Juist daarom is ook zelfregulering van belang. Ook omdat advocaten de risico's en kwetsbaarheden van het beroep van binnenuit kennen en over de kennis en expertise

beschikken om de kwaliteit en integriteit van de advocatuur te bewaren en ondermijnende invloeden tegen te gaan.

Ook onafhankelijk landelijk toezicht, gepositioneerd binnen de beroepsgroep zelf, met een verantwoorde blik van buiten, draagt hieraan bij. De ontwikkeling naar een landelijk toezichthouder advocatuur zal in de loop van dit jaar verder gestalte gaan krijgen. Over de specifieke invulling zal de algemene raad de komende periode verder met de balie in gesprek gaan.

Als ik op het vlak van de gefinancierde rechtsbijstand en de toegang tot het recht vooruit kijk, liggen er nog meer mijlpalen in het verschiet. De financiering van gefinancierde rechtsbijstand is weliswaar primair een overheidstaak, maar dat neemt niet weg dat kantoren elkaar onderling kunnen ondersteunen. In het belang van de kwetsbare rechtzoekenden.

Dit jaar komt de minister voor Rechtsbescherming met een toekomstplan voor de sociale advocatuur, waar de NOvA en kantoren zonder en met toevoegingspraktijk nadrukkelijk bij betrokken worden. Ik heb goede hoop op een verantwoorde uitkomst van deze gesprekken en daarmee een toekomstbestendig plan voor de sociale advocatuur.

Geachte aanwezigen, ik heb mijn zorgen met u gedeeld, maar dat heb ik gedaan met een groot vertrouwen in u allen en daarmee in de toekomst. Het is hoog tijd om het glas te heffen. Op een succesvol en gezond 2023 voor u allen!